

Feledy Balázs:

Jakobi Anna Mária festészetéről

Öröm „felfedezni” is valakit, vagyis először nyitni számára kiállítást és öröm újra köszönteni, munkáival újra találkozni, újra ízlelgetni, elemezgetni.

Nos, immár ez az utóbbi a helyzetem Jakobi Anna Máriával, akivel kapcsolatban öröm megemlítenem, hogy éppen tíz esztendeje, 2003 szeptemberében nyitottam először kiállítását Tatabányán, szülővárosában. Ez azért is fontos, hogy lemérhessük, hogy felmérhessük: miként halad a választott pályán a művész, mi foglalkoztatta *akkor* és mi most, s hogyan festett *akkor* és hogyan *ma*? Nos, ami lényeges: Anna Máriában van egy stabil állandóság, egy biztos értékelvűség, s erre a stabil alapzatra épül összetett, burjánzó világú festésze, amelyben – és ez nagyon fontos – emberség és művészet, az ő esetében: *egy*. Korábban egy levelében így írt: „Emberként és festőművészként ugyanazok a dolgok foglalkoztatnak. Az emberi kapcsolatok működőképeseek és működő képtelenek.”

A művész számára fontos a verbális kifejezőkészség is, egyfajta irodalmiasság, melyeket kifejeznek címei, sőt kiállítás címei is. Hat éve is nyitottam egy kiállítását, melynek a címe igen emlékeztető: „Etűdök szomorúságra és dáridóra – a lélek jelbeszédei”. Ez a cím nagyon kifejező és jellemzi - természetesen - a művészt. Nos, a mai kiállítás címe ugyan „Porondmesék”, de nagyon is egyben a *lélek jelbeszédei*. A porond utalhat a szűkebb értelmezésre, a cirkuszra, a cirkusz egész világára, melyben minden emberi viszonylat, minden szélsőség, minden erkölcs benne lehet, a maga színes, eleven voltával, de a porond lehet tágabb értelmű, lehet magának az életnek a terepe. Bánat és öröm, csalódás és felszabadultság, egyedüliség és kollektivitás, magamutogatás és szerénység, küzdelem és béke, tehetség és tehetségtelenség... Ez mind lehet a porondon, cirkuszban és cirkuszon kívül. S ezek az ellentéteségek a művésznő képein is megjelennek.

Jakobi Anna Mária a kontinuitás festője, folyamatosan etikai és ontológiai kérdések foglalkoztatják, de közben folyamatosan meg is újul. Újra elő is hozakodott valami meglepetéssel, ami igen igényesen alakuló, fejlődő pályájára már nem egyszer jellemző volt.

A művész egy erősen *önvizsgáló* művésztípus, aki nem kívülről halad befelé, hanem *belülről* halad kifelé, személyisége mélyeiről festi meg, mintegy kivetíti az őt érdeklő problémákat. A múlt század szürrealistái állították (Breton, Max Ernst), hogy a festő szerepe: kivetíteni, ami benne látható. Jakobi Anna Mária egész életére, személyiségére jellemző ez a pszichéből való kiindulás. Ma is jelen vannak művein emlékei, tapasztalatai, benyomásai, szorongató és felszabadultabb álmái, az emberi kapcsolatok dilemmái, drámái. Ez a lelki hangoltság határozza meg formanyelvét, stílusát is. Egyrészt érezzük, hogy itt nem a felületen látott, tapasztalt világ jelenségei ábrázolódnak, hanem egy szubjektív nézőpont részesei leszünk, lettünk, ahol az alkotó kifejezetten törekszik arra, hogy saját individuális szemlélete sugárzódjék. De ugyanakkor kifejezetten törekszik arra, hogy mondandóját értse, befogadja a néző vagyis szubjektivitása nem repíti az elvont, absztrakt szemléletbe, mert folyamatosan jeleivel, jelképeivel jelzi, hogy mit érzett ő a kép készítésekor, s hogy mit kíván *elfogadtatni* a nézővel is. Mindehhez egy viszonylag állandó vizuális *jelkép struktúrát* alkalmaz, melyben nagy fontossághoz jutnak a madarak, az ablakok, a létrák, a kapuk, a figurák.

Képei akrillal készülnek vászonra, s témái intenzíven átsugárzódnak képein, melyeket ezen a kiállításon is nagy tudatossággal rendezett el. A kiállítás első darabjain egyrészt ráláthatunk a porondra, s megjeleníti nekünk az őt foglalkoztató történelmi helyzeteket. Kiemelkedő ezen sorozatban a *Leonardo emlékére* című kép, amelyben a művész egy időskori leonardói önportré alapján festi meg a tökély megvalósulásának lehetőségeit, vágyait. Ezt követi az őt régen foglalkoztató magyar régműlthoz kapcsolódó mitologikus képeinek sora, majd egy hangsúlyos mű: *Szárnyak és kalitkák*. Végletek foglalódnak be ebbe a képébe is, szabadság és rabság *vélt és valós* helyzeti manifesztálódnak, majd az idő problematikája jelenik meg (minden élet alapvető nyughatatlansága!), ahol sok irodalmi asszociációnk lehet, s ezt követően a képzelet és valóság dilemmáiba avat be, s a női létezés feszültségeit veti fel, pontosabban festi meg.

Képi világa *vonzza a nézőt*, aki előtt meg tud nyílni személyes szimbólum rendszere, rendje. Éppen ezért is állíthatjuk ismét, hogy művészi felfogása egyfajta *szimbolikus szürrealizmus*, amelyben jeleinek és álomszerűségének egyaránt jelentősége van. Bár személyes problémákkal foglalkozik, mégis sohasem egyénít képein, ezáltal az egyestől mindig az általános felé ívelteti képi hangsúlyait. Sajátos, organikus, vizuális motívumrendszere folklór elemekkel is dúsulva áll előttünk, igaz, valóságos *magán mitológiaként*. Úgy tud festeni (ami ritka!), hogy módszerében, képeiben a tudatosság és ösztönösség jegyeit szimultán módon felfedezzük. Fontos éreznünk, hogy ő nem elfordul a világtól, hanem inkább véleményt mond korunkról, (néha tán óv is attól!), s mindezt tehát egy erős etikai megalapozottság stabilizálja, s egy ethosz iránti vágy motiválja.

Nem a reneszánsz perspektíva-elv alkalmazása alapján készíti képeit. Nem hagyományos térfestő, hanem úgy fogalmazhatunk, hogy: *spirituális térfestő*, aki tehát „kifesti” magából az őt feszítő gondokat. Emlékszünk korai rajzainak zsúfoltságára, gazdag áradásaikra, s a rajz biztos eszköztárát menti át festészete vonal rendjébe. Színei nem erősek, visszafogottak, keverték, némi borongósság érezhető kolorisztikájában. Nagyon fontos éreznünk, hogy festészete *formájában* nem zaklatott, hanem organikus struktúrákat teremtő, mely türelmes, elmélyült festésmódot takar. Képi értelemben *rendteremtő festő*, akinél a képekben fontos a kompozíció arányossága, biztossága, s nem utolsó sorban *műgondja*. Így egyesít földit és égit, emberit és istenit, személyeset és egyetemest, így lesz zaklatottságából szerves képi kompozíció. Gazdag motívum kincset alkalmaz, melyet variábilisan használ fel. Mindebből olyan képi világ születik, melyre nyugodtan alkalmazhatjuk az emanáció, *a kiáradás* fogalmát.

Bevezetőmben arról tettem említést, hogy öröm *újra* találkozni egy *jó* festő munkáival. Ma pedig erről Önökkel együtt bizonyosodhatunk meg!

A Napvilág Könyves Galériája
Budapest, 2013. október 10.

Feledy Balázs